

VÁCLAV FIALA
NÁHROBEK
PRO KLAVÍRISTU RUDOLFA FIRKUŠNÉHO
A JEHO ŽENU TATIANU

indický granit, 23 x 240 x 320 cm
ČESTNÉ POHŘEBIŠTĚ NA ÚSTŘEDNÍM HŘBITOVĚ V BRNĚ
2007

RUDOLF FIRKUŠNÝ

(* 11. 2. 1912 Napajedla,

+ 19. 7. 1994 Staatsbourg, New York, USA)

český klavírista

Rudolf Firkušný, syn notářského koncipienta, byl již v 7 letech v Brně představen jako klavírista L. Janáčkovi. Ten zařídil, že Firkušný mohl už od roku 1920 studovat na brněnské konzervatoři u něho skladbu a u Růženy Kurzové klavírní hru. Ve studiu skladby pokračoval ještě 1928-29 u Rudolfa Karla na pražské konzervatoři, kterou absolvoval vlastním Concertinem. Ve studiu klavírní hry pokračoval na mistrovské škole u Viléma Kurze. Přitom od roku 1920 už veřejně koncertoval, ve Vídni vystoupil poprvé v roce 1923, v Berlíně 1927, v Paříži 1928. Jako desetiletý hrál poprvé s Českou filharmonií (Mozartův tzv. Korunovační koncert). Na mimořádně nadaného mladého umělce byl upozorněn i prezident Masaryk. Pod podmínkou, že současně řádně dostuduje i gymnázium (maturita 1930), mu bylo poskytnuto stipendium k zahraničním pobytům (letní kursy Artura Schnabela v Berlíně a další). Roku 1933 debutoval v Anglii, v roce 1938 v New Yorku.

V květnu 1939 se mu podařilo opustit okupovanou zemi a usadil se nejprve v Paříži, kde žil jeho

přítel B. Martinů. Koncertoval po Francii, vystupoval na čs. propagačních večerech, kde uváděl především českou hudbu. Okupovanou Francii opustil v říjnu 1940 ilegálním přechodem španělské hranice. V lisabonském rozhlase provedl Dvořákův klavírní koncert a v prosinci 1940 dorazil do New Yorku. V příštím roce jeho provedení Dvořákova koncertu v Chicagu a zvláště prosincový newyorský recitál s výhradně českým programem Smetana-Janáček-Martinů, na který se dostavili nejslavnější klavíristé starší generace v čele s Arturem Rubinsteinem, Vladimírem Horowitzem, chebským rodákem Rudolfem Serkinem a dalšími, k němu natrvalo obrátily pozornost amerického kulturního světa. Prosadil se mezi elitu světových klavíristů jako výsostně kultivovaný interpret, technicky vybavený i na nejobtížnější díla a přitom precizně rozlišující nejjemnější stylové rozdíly. Hrál s nejlepšími orchestry a špičkovými dirigenty, byl vyhledávaným spoluhráčem v komorní hudbě (nejčastěji hrával s violoncellisty Pierrem Fournierem a Gregorem Piatigorskim). Učil též na elitní newyorské Julliard School.

Jeho vlast ho mohla slyšet až po válce. Na Pražském jaru 1946 přesvědčivým výkonem rehabilitoval spolu s R. Kubelíkem i českým hudebním světem dosud přehlížený klavírní koncert Dvořákův. Komunistický puč v roce 1948 znovu, tentokrát na

dlouhá desetiletí, zpřetrhal jeho vazby k českému hudebnímu životu. Firkušný odmítal vystupovat v totalitním Československu, koncert by byl považoval za formu uznání režimu. V zahraničí však s českými orchestry ochotně vystupoval. V největší diskrétnosti zajížděl na Moravu navštívit matku, a roku 1965 si odtud odvezl do USA jako choť dceru své někdejší přítelkyně.

Vedle české hudby proslul Firkušný jako interpret klasické a romantické hudby počínaje Mozartem. Nejednou ovšem vyhověl i přáním předních amerických skladatelů, aby byl prvním interpretem jejich děl, takže premiéroval vedle klavírních koncertů Bohuslava Martinů také koncerty Samuela Barbera, Giana C. Menottiho a dalších.

Se svým přítelem R. Kubelíkem představovali světově nejznámější české umělce a soustavným uváděním české hudby v mnoha zemích vykonali pro českou kulturu maximum. (Jestliže Kubelík se silně angažoval i přímými politickými akcemi, Firkušného potřeba uchovat si možnost vstupu do země k návštěvám matky ho od těchto aktivit distancovala.) Po pádu totality se ihned zúčastnil Pražského jara 1990 a s R. Kubelíkem a Českou filharmonií na něm provedli 2. klavírní koncert B. Martinů. Čekala ho řada poct (řád T. G. Masaryka, čestné doktoráty pražské a brněnské univerzity, čestná občanství atd.), od roku 1992 předsednictví výboru Pražského jara atd.

Rudolf Firkušný: VZPOMÍNÁM (1969)

Když jsem po mnoha letech zavítal zase jednou do Brna, jedna z mých prvních cest vedla k budově bývalé konzervatoře. Od nejranějšího dětství mělo pro mne toto místo zvláštní přitažlivost. Fascinoval mne tehdy záhadný nápis Musica sacra, který byl nad vchodem, a hlavně malý domek v přilehlé zahradě, kde, jak jsem věděl, bydlel Leoš Janáček. Tehdy jsem ještě netušil, že právě zde se také rozhodne o celém mém životě. Tady jsem se poprvé setkal s Leošem Janáčkem, který se od té chvíle stal jakýmsi ideovým vůdcem a rádcem v mém hudebním vzdělání. Z jeho popudu jsem byl přijat na tehdejší varhanickou školu, jejímž byl ředitelem. Vedle hodin s Janáčkem, které byly zaměřeny spíše do všeobecné hudební nauky, stal jsem se žákem profesorky klavíru Ludmily Tučkové. Když se krátce nato varhanická škola stala státní konzervatoří, byl jsem okamžitě přijat do klavírní třídy prof. Růženy Kurzové. Po Janáčkově jmenování profesorem kompozice na mistrovské škole pražské konzervatoře s odbočkou v Brně jsem byl přijat také do jeho třídy. To mne tehdy naplňovalo velikou pýchou, poněvadž jsem byl jediným „fenomémem“, který byl zároveň žákem školy obecné, střední (konzervatoř) a vysoké (mistrovská škola). Když jsem se později stal řádným posluchačem kompozičního oddělení, byl můj vztah k brněnské konzervatoři ještě bližší.

Pod pevným a znamenitým vedením ředitele Jana Kunce měla konzervatoř mimořádnou úroveň jak kvalitou svých profesorů, tak posluchačů. Vzpomínám jen namátkou několika vynikajících pedagogů, jako byli Jaroslav Kvapil, Vilém Petrželka, František Neumann, Osvald Chlubna, Gracian Černušák a Vilém Steinman. Mezi mými spolužáky byla řada nadaných jedinců, z nichž většina dnes hraje důležitou roli ve veřejném hudebním životě.

Při svém povolání, jež mne zavedlo do různých koutů světa, měl jsem také možnost navštívit různé hudební instituce a školy. Znovu a znovu jsem se vždy přesvědčil, na jaké výši byla tehdy brněnská konzervatoř po všech stránkách. Při přísné disciplíně bylo ovzduší plné nadšení, přátelského poměru jak mezi profesory a žáky, tak mezi žáky samými, což všechno přispělo ke znamenité průpravě pro další práci a zdokonalování. Přeji brněnské konzervatoři, aby šla dál v těchto tradicích, které založil a svým jménem posvětil Leoš Janáček.

(převzato ze Sborníku k padesátému výročí trvání první moravské odborné umělecké školy 1969)

U Sovových mlýnů 503/2, 527 V Sovových či Odkolkových mlýnech (Museum Kampa se sbírkami Medy Mládkové) se vyučil mlynářským mistrem JOSEF MYSLIVEČEK -pozdější IL DIVINO BOEMO.

Hudební údel Sovových mlýnů tím však neskončil.

V prvním patře s výhledem na Karlův most i Národní divadlo, v jediné místnosti s velkými kachlovými kamny a klavírním křídlem tu žil RUDOLF FIRKUŠNÝ, světoznámý klavírní virtuos.

Po jeho útěku před nacisty v květnu 1939 zdědila skromný byt i klavír Firkušného přítelkyně, herečka MARIE GLÁZROVÁ, a obývala ho až do roku 1949. Narodila se tu její dcera -Marie Hakenová. „Ale na nohy jsem se postavila na Smíchově. Maminka se ze Sovových mlýnů odstěhovala brzy po mém narození, samozřejmě chtěli žít s tatínkem dohromady a pro rodinu byl takový byt malý,“ vzpomíná dnes nad hromádkou černobílých fotografií. Tatínek, o kterém vypravuje, nebyl nikdo jiný než slavný operní pěvec Eduard Haken.

Marie Hakenová se ještě jednou do Sovových mlýnů podívala. „Bylo to za studií v šedesátých letech. Pořád tu bydlela slečna Máry, na kterou maminka vzpomínala - ano, jméno jako z Nerudových povídek - a jejích šestnáct koček.“ Jenže Sovovy mlýny chátraly. A postupně z nich vystěhovali všechny nájemníky. Když se po listopadu 1989 vrátil Rudolf Firkušný na okamžik do Prahy, nalezl na břehu Vltavy jen smutné kulisy.

A klavír, který stával v jeho pokoji? „Víte, s tím klavírním křídlem od Rudolfa Firkušného se vlastně dodnes potýkám. Ať stojí kde stojí, potřebuje pokoj jenom pro sebe.“

Reflex

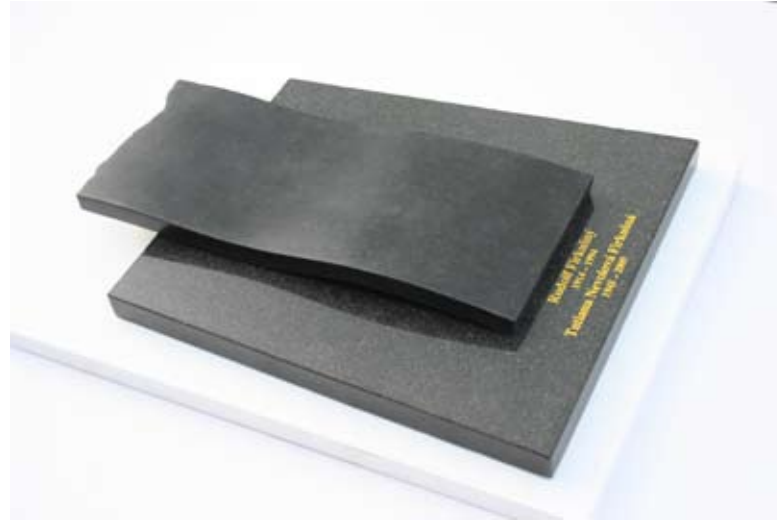
Taťána a Rudolf Firkušní
(Napajedelské noviny, únor 2007, L.Hanáčková)

Rudolf Firkušný, fenomenální český a světový klavírista, byl už před II. světovou válkou donucen opustit svou vlast. Vracel se jen jako host, o kterém se nebylo vhodné zmiňovat v médiích. Navštěvoval maminku a svou sestru Marii Kasíkovou v Přerově. Při těchto návštěvách se seznámil s půvabnou maldou ženou Taťánou Nevolovou. Firkušný, zralý muž a světoběžník, a krásná Taťána, která byla o 33 let mladší, se vzali na přerovské radnici v roce 1965. Slavný klavírista našel partnerku, která ho doprovázela na cestách a byla mu velkou oporou. Narodily se jim dvě děti - Veronika a Igor. Oba dodnes mluví dobře česky. Sama Veronika má dvě děti a pracuje v New Yorku, Igor je počítačovým odborníkem v Bostonu.

Po roce 1989 se Taťána i Rudolf Firkušní několikrát vrátili do vlasti. Navštívili i rodné město Firkušného Napajedla. Přes vysoký věk byl pan Firkušný plný života. Zaskočila jej však zákeřná nemoc a 19. 7. 1994 zemřel.

Jeho paní jej přežila o 10 let, ale vzhledem ke svému věku zemřela mladá, šedesátiletá. Podle přání jsou manželé pohřbeni na Ústředním hřbitově v Brně.

11. 2. 2007 by se Rudolf Firkušný dožil 95 let.

MODEL

RUDOLF FIRKUŠNÝ
17. listopadu 1912 - 17. listopadu 1984
TATIANA NEVOŘILOVÁ FIRKUŠNÁ
8. srpna 1941 - 11. srpna 1987

RUDOLF FIRKUŠNÝ
11. ÚNORA 1912 – 19. ČERVENCE 1994

TATIANA NEVOLOVÁ FIRKUŠNÁ
8. LEDNA 1945 – 11. LEDNA 2005

ULOŽENÍ OSTATKŮ 14. 6. 2007

14.7.2005 - Rada města Brna č. R4/110 dne 14. 7. 2005

RMB schválila:

...Návrh na uložení pozůstatků klavíristy Rudolfa Firkušného na čestném pohřebišti města Brna; Rudolf Firkušný - narozen 11. 2. 1912 v Napajedlích, žák L. Janáčka, koncertoval po celém světě, v roce 1939 utekl před okupací do Paříže a následně do USA, kde žil do své smrti 19. 7. 1994;

PIETNÍ AKT

